

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XII. Refelluntur variæ Ludovici Molinæ hisce de materiis
propositiones, liberum arbitrium plus justo efferentes, gratiamque
deprimentes, quas S. Congregatio de Auxiliis, divinæ Scripturæ, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

c. 28. de Gentilibus ad fidem converſis dicit, quòd *vis illa natura inerat eis, quã legitimũ aliquid anima rationalis & ſentit, & facit.* Quòdque habent *quãdam opera pia in vita impia.*

Reſpondeo Auguſtinum in iſtis agnoſcere quidem opera quãdam bona ex officio, & fine proximo, ſed non bona ex omnibus debitis circumſtantũs, niſi referantur ad Deum propter ſe dilectum. Quam dilectionem ubique negat ab homine eſſe per naturam; nec univerſim in Gentilibus, ad fidem plenẽ ne dum converſis, negat eſſe per gratiam.

190 Obijcies 4°. Idem Auguſtinus epiſt. 130. Polemonis laudat continentiam, licet iſti proficua tantũ ad præſentis vitæ ſtatum, non ad futurã immortalitatem. Aliorum alibi Gentilium laudat pudicitiam conjugalem. De Romanorum quoque virtutibus epiſt. 5. ad Marcellum dicit, quòd tametsi non habuerint veram pietatem erga Deum verum, habuerint tamen ſui generis probitatem.

Reſpondeo Polemonis continentiam ſecundũ quid fuiſſe ex ſe moraliter bonam, ex objecto ſcilicet, ſineque proximo bono, atque adeò ex ſe ſecundũ quid laudabilem, non ſimpliciter & uſquequaque, ob defectum relationis ad debitum finem ultimum. Ob quem defectum proficua non fuit ad futurã vitæ immortalitatem, ſed ad præſentis vitæ ſtatum dumtaxat.

191 De pudicitia verò conjugali Gentilium l. 1. de nupt. & concupiſc. c. 3. ſic Auguſtinus ipſe diſcurrit: *Quid ergo dicemus, quando & in quibusdam impius invenitur pudicitia conjugalis? Utrum eo peccare dicendi ſunt, quòd domino Dei malè utantur, non id referentes ad cultum ejus à quo acceperunt? ... Cum igitur faciunt hæc homines ſine fide, quo videntur ad conjugalem pudicitiam pertinere, ſive hominibus placere quærentes, vel ſibi, vel aliis, ſive in his rebus quas vitioſè concupiſcunt, humanis moleſtias devitantes, ſive demonibus ſervientes; non peccata coercentur, ſed aliis peccatis alia peccata vincuntur. Abſte ergo (ſimpliciter loquendo) pudicum veraciter dici, qui non propter Deum verum, fidem connubii ſervat uxori. Et c. 4. Qui non hac intentione, hac voluntate, hac fine generant filios, ut eos ex membris hominis primi in membra tranſferant Chriſti, ſed infidèles parentes de infideli prole gloriantur, non eſt in eis vera pudicitia conjugalis.... Vera igitur pudicitia conjugalis.... dicenda non eſt, niſi qua vera fidei mancipatur.*

192 Romanorum denique virtutes, ſaltem ut plurimum defecerunt à plena & ſimpliciter dicta ratione virtutis, ob defectum debitæ relationis ad Deum finem ultimum. Quia (ut Auguſtinus dicit l. 5. de Civit. Dei c. 15.) *Landis aviditas, & cupido gloriæ multa illa miranda fecit, laudabilia ſcilicet, atque glorioſa ſecundũ hominum æſtimationem: Amore igitur primitivus libertatis, poſt etiam dominatiõ-*
Tom. I.

nis, & cupiditate landis & gloriæ, multa magna fecerunt. Nec pro iis mercedem aliam acceperunt, niſi humanam gloriã, quam interdebant.

Obijcies 5°. Si homo lapſus nullos abſque gratia Chriſti facere poſſet actus uſquequaque bonos, gratiã Chriſti privatus non eſſet liber ad benè vel malè agendum.

Reſpondeo negando ſequelam. Quamvis enim benè agere non poſſit per gratiam habitam in actu, poteſt per gratiam habitam in potentia, ſive quam à Deo per Chriſti merita recipere poteſt, & Deus per miſericordiam (cujus adhuc eſt capax) iſti tribuere.

Cæterarum objectionum ſolutionem habes Prolegomeno 6. cap. 8. 12. 13. 14. & 15. citato etiam cap. 13. Probata habes duo inconſequentia, ex ſententia adverſariorum conſequentia. Primum eſt, quòd ex ſolis naturæ viribus, cauſa daretur prædeſtinationis, gratiæque efficaciſ, ſaltem per modum removentis prohibens. Alterum, quòd gratia efficaciſ, non tam ex parte Dei, quam ex parte hominis, efficaciã haberet. Vide ibi.

CAPUT XII.

Reſelluntur varia Ludovici Molina hæc de materiis propoſitiones, liberum arbitrium juſto efferentes, gratiamque deprimentes, quas S. Congregatio de Auxiliis, divina Scriptura, Conciliis, & S. Auguſtini doctrina cenſuit adverſantes.

DUm ſacrã iſtius Congregationis ſententias refero, non ex Actis, ſed ex Hiſtoria Congregationum illarum refero, quam nuper edidit clariffimus vir Auguſtinus Le Blanc S. Theologiæ Doctör; ſolũmque refero ut hiſtoricè, non ut authenticè veras; id eſt, non ut ſolemnitatem jure requiſitam, ſolemnem utique S. Pontificis approbationem, ſupremãque auctoritate ipſius factam promulgationem habentes (quòd ſcio eſſe vetitum, & abſit ut contrafaciam) ſed velut ſententias à S. Congregatione verè enarratas: quibus ad vim ſententiarum Pontificiarum deefſt quidem, ſed ſola deefſt ſolemnis illa approbatio promulgatioque. Refero (inquam) ex laudata Hiſtoria, ex certiffimis verbis, ſcriniis & Tabulariis, aliisque documentis, ac ſcripturis fide dignis, contra erectos à Moliniſtis vanos triumphos, vulgatasque fabulas, juſtæ deſenſionis (quam jura omnia permittunt) liberandæque veritatis ſtudio conſcripta, fide tam ſincerã, ut Author in Præfatione §. 12. dicere non dubitet: *Si quis Hiſtoriam hanc meam impugnare velit, per me licet: meminerit tamen, quiſquis id attemptabit, ex probatis documentis, ac iſtarum præſertim Congregationum Tabulariis mecum agendum eſſe.... ſtultitia quippe genus eſſe putat, velle de rebus hiſtoricis aliter, quam ex illarum documentis pronuntiare ac deſinire. Documentorum verò hujus Hiſtoriæ veritatem ob id*
Ccc

unum negare velle, quòd Congregationum Acta vulgare, iisque (velut authenticis) fidem adhibere, vel ea velut authentica allegare, Innocentii X. Decreto vetitum sit; perinde foret (inquit) ac Romam à Remo & Romulo fundatam inficiari, si Historiæ omnes id enarrantes, aliquo Principis Decreto prohiberentur. Quandoquidem nullâ Principum lege fieri queat, ut quod in Congregationibus illis iudicatum fuit, iudicatumque fuisse, tam ex Actorum, licet non authenticorum, Tabulariis, quam ex tot aliunde Testium (qui de Auxiliorum controversiis multa vulgarunt) fide, atque ex communi etiam fama, rerumque actarum conservata memoria constat, iudicatum non fuerit; & quod Secretariorum Commentariis Originalibus, Romæ in Bibliotheca Angelica extantibus, insertum est, insertumque ab omnibus videri potest, insertum non sit: quod enim factum est, insertum fieri nequit. Nec Commentariis illis Innocentius X. detraxit veritatem, dum detraxit authenticam, prout innumeris exemplis ab omnibus receptis, ibidem laudatus probat Historicus. Ad Molinam itaque veniamus, qui profectò liberi arbitrii vires iusto plus extulit, cum dixit

196 Primò, quòd liberum hominis lapsi arbitrium per peccatum primi hominis in naturalibus non sit læsum & vulneratum, sed in eo statu in quo fuisset in statu naturæ puræ. In Concord. q. 14. a. 13. disp. 3.

197 Secundò, quòd homo lapsus, solis naturæ viribus, cum concursu generali Dei, efficere possit opus moraliter bonum, fini naturali hominis accommodatum, comparatione istius finis verè bonum, ac virtutis opus, cum omnibus debitis circumstantiis. Ibid. disp. 5.

198 Tertio, quòd solis naturæ viribus, cum dicto concursu, efficere possit actus ad justificationem necessarios, quoad eorum substantiam, actus nimirum credendi, sperandi, diligendi, penitendi, licet non ut oportet ad justificationem. Ibid. disp. 7.

199 Quarto, quòd propositis & explicatis iis quæ credenda sunt, in quorum cognitionem solo lumine naturali non possumus devenire, propositis etiam argumentis communiter adferri solitis, ad persuadendum ea esse revelata à Deo, accedente insuper vocatione ad fidem per Concionatores, seu alios Ecclesiæ Ministros, in facultate liberi arbitrii sit, cum solo concursu generali Dei, articulis taliter propositis assentiri, tamquam à Deo revelatis, assensu merè naturali, qui tamen satis non sit ad justificationem. Ibid. §. ut ergo & §. affirmans pars.

Quintò, cum quis edoctus fuerit, supernaturalem assensum ad salutem esse necessarium, viribus naturalibus potest optare ita credere, atque etiam conari ex dono & auxilio supernaturali assentiri, potest etiam desiderare & petere gratiæ divinæ adiutorium, & ad illud recipiendum satagere se disponere. Disput. 9. 14. 42. & 43.

Sextò, quòd in statu naturæ lapsæ, cum solo concursu generali Dei, dum rationis iudicium non omnino absorberet, cuiusque gravi tentationi magnaque difficultati, in quocumque temporis momento, potest homo ex viribus naturæ resistere. Disput. 19. memb. 2.

Septimò, quòd potest homo impius & peccator, cum solo concursu generali Dei, per solas naturæ vires elicere dilectionem Dei super omnia, & contritionem de omnibus peccatis, cum proposito servandi omnia mandata. Disput. 9. memb. 1. §. 1. & memb. 5. §. post hanc & seq.

Octavò, quòd quotiescumque liberum arbitrium, ex suis viribus naturalibus, conatur facere quod in se est ad faciendum aliquem actum, ex iis qui pertinent ad justificationem & salutem, Deus certâ lege dat gratiam, ut eum faciat prout oportet ad salutem. Disput. 10. in princip.

Nonò, quòd secundum communem cursum Deus exigit nostrum conatum, & oblatâ sibi à nobis aptâ occasione confert specialia gratiæ auxilia, interdum tamen illis prævenit excitatque torpens liberum arbitrium. Disput. 9. §. quod hæc, & §. patet tertio. Et disp. 10. ibi; planè sine ulla intermissione. Et disput. 14. memb. 8. §. post hanc, ibi, quoniam verò facienti.

Decimò, quòd Deus quodammodo occasiones quatit, & expectat, ut datio & largitio suæ gratiæ rationalis videatur. Disput. 9. §. patet tertio, & §. quamvis hæc. Et disp. 10. §. 1.

Undecimò, quòd quamdiu sumus in via, salus, & potestas, ut filii Dei simus, est posita in manu arbitrii nostri, eâ ratione, quia si ex solis viribus naturæ fecerimus totum quod in nobis est, gratiam infallibiliter consequemur, ex certa lege, per Christum & Deum Patrem statuta, tunc dandi gratiam, per quam operemur ut oportet ad salutem. Disput. 10.

Duodecimò, quòd ante receptionem gratiæ servanda est laus libero arbitrio. Disput. 9. Hanc verò laudem in eo constituit, quòd ante gratiæ receptionem, ex facultate naturæ, frequenter eliciat actus supernaturales ex parte objecti, naturales ex parte principii, credendi utique divina mysteria, desiderandi, petendi, & querendi Dei gratiam, seu misericordiam. Quos actus gratia, ex lege à Deo constituta, infallibiliter consequatur.

Decimò-tertio, quòd propter bona opera naturalia datur gratia. Q. 23. a. 4. disp. 1. memb. 9. §. illud addendum, junctâ disp. 10. §. illud etiam. Et disp. 44. §. quoad primum. Dicit enim propter eleemosynas, & alia opera moraliter bona, facta ab existente in lethali peccato, ante receptum gratiæ auxilium (uti Lemos ostendit in Panoplia l. 4. p. 1. tr. 6. n. 181. & seqq.) consuevisse Deum opusculari citius, ac magis uni quam alteri, ut à peccato resurgat, eaque ratione huiusmodi opera non immeritis appellari dispositiones remotas ad gratiam. Item, quòd gratiæ auxilium & dona confert Deus prop-

ter aliquem bonum usum liberi arbitrii antecedentem gratia collationem. Item, quod est rationi valde consonum, ut propter illum bonum usum (liberi arbitrii) detur gratia. Item, quod magis indignus, ut supernaturaliter adjuvetur... is est, qui sinistra intentione, quam qui paratus est obedire variati... ad audiendum verbum Dei accedit; rationique valde consentaneum est, ut propterea hunc potius quam illum misericorditer adjuvet Deus. Denique q. 23. disp. 2. memb. 9. §. postremo, dicit, quod voluntas Dei aeterna, quae adultis ea media conferre statuit, quibus in beatitudinem perveniunt, tanquam a conditione sine qua non... ex eo sine dependens, quod adulti ipsi eo modo pro sua innata libertate usuri erant suo arbitrio, ut ad eam pervenirent. Unde, quamvis dicat gratiam non dari propter opera moraliter bona, naturae viribus facta, tanquam propter merita; concedit tamen eam dari propter illa tanquam conditionem sine qua non, tanquam aptam occasionem, tanquam remotam dispositionem, tanquam remanentiam majorem indignitatem, & tanquam conducentiam ad hoc ut rationi valde consentaneum sit, ut eum qui bona illa opera bona intentione fecit, per gratiam suam Deus potius adjuvet, quam qui sinistra intentione.

208 Decimo-quarto dicit, quod efficaciam divini auxilii quidam censent tribuendam non esse libero arbitrio, quasi ex eo auxilium efficacax habeat quod sit efficacax; sed tribuendam esse ipsi auxilio, sic ut ex modo divinae motionis, atque ex Deo ipso habeat quod sit efficacax. Certè non dubitarem sententiam hanc errorem in fide appellare: etenim, eam datam, non video quae ratione libertas arbitrii nostri possit consistere. Q. 23. a. 4. & 5. disput. 1. memb. 6. §. nonnulli & §. certè.

209 Decimo-quinto, quod si arbitrium nostrum ab efficacia auxilii divini habeat quod consentiat Deo vocanti, certè non ab innata & propria libertate id pendet, sed a qualitate auxilii & motionis divinae; atque adeo neque est quod illi cedat in laudem & meritum. Quin potius perit omnino libertas arbitrii ad salutem. Ibidem §. certè. §. praeterea. §. item.

210 Decimo-sexto, quod ad donum perseverantiae nihil aliud requiritur, quam gratia habitualis, & auxilium sufficiens. Ibid. memb. ult. §. secundum est. Et disp. 14. memb. 3. §. quarto.

211 Decimo-septimo, quod parvuli reprobati, amissis solis gratuitis donis, in reliquis perinde se habebunt, ac si in solis naturalibus essent constituti. Imò post diem iudicii, cum ipsorum animae suis fuerint corporibus restituta, ab omnibus molestiis & ærumnis, quibus in hac vita subiacemus, supernaturaliter liberabuntur, melioremque in naturalibus vitam, a vitio omni mentis & corporis immunem, in perpetuas aeternitates ducent, quam ullus unquam mortalium duxerit. Q. 23. a. 4. & 5. disp. 1. memb. 9.

Tom. I.

Decimo-octavo, quod admodum probabile est, animam Christi, & B. Virginis, eâ ratione fuisse praedestinatam in tantam dignitatem, quia praevitit Deus illas pro sua innata libertate bene usuras suo arbitrio. Ibid. memb. 11. §. illud etiam.

Ad nova ista Molinae placita refellenda, iisque opponenda S. Congregationis de Auxiliis refutatoria iudicia compellunt Jesuitae Remenses, Colonienfes, Rothomagenfes, Anglo-Leodienses, &c. dum Molina suo (velut victori & triumphatori) applaudere non cessant in thesibus suis buccinantes: Ludovici Molinae eruditum de auxiliis partum, positum in fornace examinis Pontificii, & sepius igne probatum, deprehensum esse aurum omnibus numeris purgatissimum. Inanem quidem triumphum solemnem ad Academiam Remensem Decreto 15. Julii 1697. represit Illustrissimus Remensium Archiepiscopus, Carolus Mauritius le Tellier, inter cetera dicens: Equidem Clemente VIII. ad saeperos vocato, Paulus V. ... meditatam iudicium in suspensio posuit, & in commodiorem tempestivam, promulgandum consulto distulit. Ar nemo indo, citra temeritatis notam, propterea colligat, probatum idcirco fuisse librum illum, de quo tandem fuerat deliberatum. Post tam diligentem nota litis tractationem, silentium Romanorum Pontificum approbationis loco iactare velle, hominum est nimis audacium. ... Quare... ferre nullatenus possumus, eam immoderatis laudibus doctrinam efferre, qua ex ipsa sui origine sinistra ut minimam suspicionis labem incurrit. Quod & ex ante dictis (ex eo utique quod certo certius esse dixerat, Molinae opiniones Clementi VIII. & Paulo V. & novis, & sanctis Patribus repugnantes visas esse, ac potissimum Augustino) & ex probatissimorum huius aetatis Scriptorum suffragio perspicuum est; maxime vero ex Carainalis Baronii (cujus acre iudicium magni apud omnes ponderis est) epistola, anno 1603. ad Viennensem Archiepiscopum data, in qua significat, statim ab initio se Molinae libros non sine stomacho legisse, in quibus nihil potentius pra se ferri, quam S. Augustino adversari.... Addit Baronius, eò usque temeritatis venisse Theologum illum, ut Augustinum oscitantia redarguat, seque in illis disputationibus vigilantioris perspicaciorisque iactet. Quis possit talia loquentem absque nausea tolerare? Subjungit praeterea, se ad quinquaginta & amplius propositiones notasse verba, phrasas, erroribus Pelagianorum sive Sempelagianorum affines. Tantum igitur abest, ut Molinae doctrinam velut Ecclesiae approbatione dignam excipere liceat; quin potius illum ipsam, velut virum propriis signis ceterorum Novatorum more delectatum, habere necesse est, ejusque doctrinam insansata novitatis & audaciae labe ab ipso sui Authore notatam exhibilare.

Sed inanem Molinistarum triumphum nihil aequè reprimat, quam supra exhibita Moliniani auri specimina, iudiciumque S. Congrega-

tionis de iis iussu Clementis VIII. & Pauli V. subsecutum, tamen si solemni S. Pontificis approbatione & promulgatione ultimam juris formalitatem necdum consecutum. Molinismus ergo falsissimè dicitur cum honore ex tot disputationum fluctibus emeruisse: cum in speciminibus ipsius supra exhibitis, & in aliis ple-
 risque à Censoribus à sua Sanctitate commis-
 sis reprobatus fuerit, velut Scripturæ, Con-
 ciliis, Patribus, & maximè Augustino contra-
 rius.

215 De primo namque specimine, seu Molinae dicto, in Canonibus doctrinæ damnanda, jubente Paulo V. à Consultoribus ultimò elaboratis, sic habetur: *Dicere quòd in statu natura lapsa vires naturales liberi arbitrii eadem prorsus, seu tales secundum se in nobis remanserint, quales illas esse habuimus, si homo fuisset conditus in statu merè naturali, ad finem tantum naturalem; quasi peccatum primi hominis non nisi in supernaturalibus nocuisset ejus posteris: adversatur doctrinæ in Ecclesia, tum olim contra Pelagianos, eorumque reliquias definita, ac defensa; tum novissimè in Concilio Tridentino confirmata, quando agendo de vi natura, expresse tradit, liberum arbitrium viribus esse attenuatum & inclinatum.* Illum profectò Molinae sermonem à Scriptura, Conciliis, Patribus omnibus prorsus exorbitare demonstrat Lemios in Panoplia to. 1. p. 2. tr. 1. per totum.

216 De secundo, die 20. Martii 1602. Congregatio censuit, illam Molinae propositionem esse omnino contrariam expresse doctrinæ S. Augustini, neque excusari aliquo modo posse ab errore: Quia (uti Censores dicunt in Canonibus doctrinæ damnandæ) doctrinæ illi contradicere, quæ contra reliquias Pelagianismi olim (in Concil. Araus. II. can. 25.) definitum est, quòd post peccatum primi hominis, nullus operari propter Deum quod bonum est possit, nisi gratia eius, & misericordia divina prævenerit. Idque die 8. Julii 1602. & die 1. Martii 1604. confirmavit.

217 De tertio, die 3. Januarii 1598. censuit, quòd illa Molinae sententia Catholica veritati parum est consentanea, & cum Pelagii errore, qui liberum arbitrium ponebat esse causam assensus fidei, maximè convenit.

218 De quarto, die 1. Februarii 1601. censuit cum Bellarmino, esse unum ex erroribus Pelagianorum, in eoque fuisse etiam Cassianum & Faustum Regiensensem.

219 De quinto, die 3. ejusdem mensis & anni, ista fuit Congregationis Censura: *D. Card. Bellarminus l. 2. de grat. & lib. arb. c. 1. dicit hanc sententiam esse Pelagianam, & de reliquiis Pelagianorum. Idem asserit S. Prosper in epist. ad S. Augustinum, & l. contra Collat. c. 4. Et epist. ad Rufinum paulo post principium. Denique S. Augustinus l. 4. contra Julian. Pelagianum c. 8. eandem sententiam impugnat, tamquam fidei adversam.*

220 De sexto, die 6. Februarii 1598. censuit, adversari Patrum vetustissimorum doctrinam,

Conciliorum & SS. Pontificum Decretis, & apertis sanctæ Scripturae testimoniis. Et die 3. Septemb. 1602. esse contra veram & Catholicam doctrinam, contra Pelagianos & Semipelagianos ab Augustino pluribus in locis ex divinis Scripturis confirmatam. Quod & confirmavit 17. Decembris ejusdem anni.

De septimo, eadem die & anno sic statuit, 221
Censemus prefatas propositiones, quibus Molina sustinet, hominem viribus natura posse diligere Deum super omnia quoad substantiam actus, esse Pelagianas, vel de Pelagianorum reliquiis; & idcirco recinentes sanctissimas Conciliorum definitiones, & Patrum sententias, ac doctrinam religiose venerantes, illas omnino improbandas & rejiciendas esse existimamus. Et die 26. Februarii 1601. de hac Molinae propositione: *Potest homo solis viribus naturalibus liberi arbitrii, & concursu generali Dei, elicere actum absolutum merè naturalem dilectionis Dei super omnia, qui ad justificationem nequaquam sufficiat.* Hac (inquit) fuit sententia Cassiani, quam impugnat S. Prosper l. contra Collat. c. 27. & 30. Et l. de ingratis significat relabi in eorum errorem, qui negabant per peccatum originale fuisse lesum & vulneratum liberum arbitrium, Pelagianos intelligens. Eandem impugnat S. Augustinus l. 2. ad Bonifac. contra duas epist. Pelag. c. 8. & 10. & alibi. Quam etiam condemnat Concilium Milevitanum can. 4. Argyri-
 canum II. can. 25. & Tridentinum sess. 6. c. 6. Hinc D. Card. Bellarminus l. 6. de grat. & lib. arb. c. 7. impugnat hanc Molinae propositionem ex Scripturis divinis, & Decretis Conciliorum, & doctrina S. Augustini, probatque ex illa colligi potissimum errores Pelagii. In qua Censura, post expensas rationes à Patribus Jelicis in Molinae defensionem allegatas, persistendum censuit 10. Maii 1601. Et die 20. Augusti 1602. dixit, non posse hominem in statu natura lapsa, sine speciali divina gratia adiutorio, diligere Deum, neque ut Authorem natura, neque ut largitorem gratia & gloria, neque perfectè, neque imperfectè. Et hanc sententiam S. Augustini esse doctrinam Ecclesie, atque ab illa omnino desecisse Molinae. Et rursus die 10. Decembris 1602. pronuntiavit, hanc conclusionem, *Homo ex solis viribus natura potest diligere Deum super omnia, esse Pelagianam absolutè prolatam, sive intelligatur de dilectione Dei ut Author est bonorum supernaturalium, sive ut Author natura, sive de perfecta, sive de imperfecta & inchoata dilectione Dei.*

De octavo, postquam illud semel, iterum 222
 ac tertio studiofissimè discussit, die 1. Octobris 1602. coram Clemente VIII. in judicio contradictorio pronuntiavit, omnino adversari doctrinam, quam, contra Pelagianos & Semipelagianos, ex divinis Scripturis Augustinus in suis libris sæpè comprobavit.

De nono, die 10. Decembris 1602. censuit, 223
 hanc sententiam eandem omnino esse cum illa Cassiani, quam Ecclesia damnavit, ut constat ex collatione utriusque ad invicem, expensis il-

lis qua Cassianus docuit Collat. 13. c. 12. 13. & 17. hoc solo excepto, quod Molina ita abstinnit à verbo expectat, ut usus fuerit verbo exigat, quod majorem habet emphasim. Que cum adversentur expresse definitionibus Concilii Arausiaci II. can. 4. 5. & 8. & Catholica atque Orthodoxa doctrina Concilii Tridentini sess. 6. c. 5. constanter resoluti Congregatio, Molinam hac in re (cum Cassiano & Semipelagianis) à doctrina Ecclesia defecisse, uti videre est in Actis Secretarii, inquit Historia Congregat. de Auxil. l. 3. c. 16. pag. 444. Die etiam 23. Aprilis 1604. censuit Pelagianum esse, asserere cum Molina, quod Deus regulariter exigat ab homine, quod prius faciat quod in se est, ut ei fidem & gratiam largiatur.

224 De decimo, die 17. Decembris 1602. post longam discussionem, & maturam consultationem, censuerunt omnes (uno excepto) consentire Molinam in ea propositione cum Cassiano, in eo sensu, in quo à Concilio Arausiano II. can. 4. & 8. tamquam Pelagiana fuit damnata.

225 De undecimo, die 17. Februarii 1604. resolvit Congregatio, illam propositionem esse doctrina Augustini omnino contrariam, & Pelagii dogmati maxime consonam. Sic enim & initium justificationis esset ex nobis, & liberum arbitrium hominis lapsi tam potens esset ad procurandam salutem, saltem radicaliter, quam est ad peccandum. Molinam itaque, non in sensu Catholico, sed in Pelagiano asseruisse illam propositionem.

226 De duodecimo, die 21. Januarii 1603. resolvit propositionem illam Molinæ convenire cum damnata Cassiani sententia. Quia Molina hanc liberi arbitrii laudem in eo constituit, quod antequam per gratiæ adjutorium excitetur, & adjuvetur, ex facultate naturæ credat divina mysteria, desideret, petat & quærat Dei misericordiam. Vide etiam Censuram de 15. Februarii 1601. quâ illi Molinæ assertioni Congregatio applicuit illud Prosperi contra Collatorem cap. 36. *Exiguâ conclusionem penè totum Pelagianum dogma confirmas.*

227 De decimo-tertio, die 15. Aprilis 1603. expensis omnibus rationibus, quas PP. Societatis prodixerunt in defensionem Molinæ, illis non obstantibus Congregatio censuit, Molinam cum Cassiano consentire, tam in prædicta assertionem, quam in illius temperamento, neque ullo modo excusari posse ab errore Pelagii, ex iis quæ in Appendice addidit (in Edit. Antwerp.) sed majorem inde illi iniuri notam Pelagianismi.

228 De decimo-quarto, die 5. Julii 1601. Congregatio censuit esse damnandum, & reverè in damnationis illius sententiam venit.

229 De decimo-quinto, die 9. Aprilis 1601. censuit, eadem argumentatione usos Pelagianos, ut videre est apud Augustinum l. de corrept. & grat. c. 3. 4. 6. quos ita in eodem libro S. Doctor impugnavit, & expugnavit, ut rationem & argumentationem istam... nullius profus ponderis esse ostenderit, & propo-

tionem ipsam, tamquam divinis oraculis contrariam, efficaciter redarguerit locis citatis, & cap. etiam 6. 7. & 8. Quam Censuram die 12. Julii 1601. relatis & ponderatis Jesuitarum momentis, confirmavit.

De decimo-sexto, censuit, Molinam sentire cum Cassiano in ea propositione, & adversari sententiæ S. Augustini, & aliorum Patrum, qui contra Pelagianos & Semipelagianos scripserunt, Summorumque Pontificum & sanctorum Conciliorum definitionibus.

De decimo-septimo, in Canonibus doctrinæ damnandæ censuerunt, temerarium esse, nimiumque accedens ad illum ab Ecclesia Dei errorem semper habitum, adeoque in Pelagiano & Cœlestiano dogmate condemnatum, quo dicebantur parvuli, etiam si non baptizentur, adeoque exclusi maneat à regno cælorum, æternam ac beatam quandam vitam, sed extra cælum habere. Istam etiam Molinæ assertionem hæreticam censet Bellarminus l. 6. de statu peccati c. 2. Et velut Pelagianam damnat Augustinus l. 1. ad Bonifac. c. 22. l. 1. de peccat. merit. & remiss. c. 26. l. 2. de anima & ejus orig. c. 12. epist. 106. & alibi. Non semel videri potest Lemos in Panoplia to. 1. p. 2. tr. 1. c. 22. & 23.

De decimo-octavo, idem Lemos to. 2. tr. 232 f. c. 10. ostendit, illam Molinæ propositionem parum in fide esse tutam, eaque usum Artium ad perfidiam suam defendendam. Eadem usum quoque Nestorium, constat ex commonitorio S. Cyrilli, dato Possidonio, cum Romam mitteretur propter Nestorii negotium. Extat commonitorium istud to. 1. novæ Collect. Concilior. Balusii. Illi certè assertioni manifestè contradicit Augustinus lib. de prædest. Sanct. c. 5. *Homo Christus Jesus... ne hoc esset... quod ejus qualecumque bonum præcessit: quid egit ante... ut ad tantam excellentiam perveniret, &c.*

Notandum etiam quod Congregatio XIII. de Auxilii die 12. Martii 1601. examinata ista propositione (quam Molina tradit in sua Concordia q. 14. a. 13. disp. 4. memb. 1.) *Negari non potest complurimum esse Scholasticorum sententiam, liberum nostrum arbitrium, cum solo concursu generali Dei, elicere posse, non solum actum attritionis naturalem, id est, dolorem de peccatis naturalem ex Dei timore, cum proposito amplius non peccandi lethaliter; sed etiam actum contritionis naturalem, quod idem propositum non peccandi amplius lethaliter includat.* Hanc de ea fecerit censuram: " Si quæ Cassianus docuit (ut refert Prosper contra Collatorem c. 8. 17. & 22.) cum superioribus conferantur, & quæ Hilarius in epist. ad S. Augustinum de erroribus Massiliensium scribit, expendantur, apparebit Molinam ex illis constasse assertionem suam, & ejus rationem, quam non parum accedere ad Pelagianum dogma significavit S. Prosper l. de in grat. c. 4. & 5. Et ad Capitul. Gallor. respons. 6. Et l. contra Collat. c. 8. 22. & 23. ita Cass."

» hanc sententiam evertit, ut Molinæ propositionem expugnasse etiam videatur; quam adversari doctrinæ Tridentini hæud obscurè colligitur ex sess. 14. c. 4. » In qua Censura Congregatio vigesima-octava perstitit die 17. Maii 1601. perpensis omnibus rationibus à PP. Jesuitis in defensionem ipsius adductis. Die verò 6. Augusti 1602. auditis partibus, in iudicio contradictorio, resolvit Congregatio, fuisse expressam sententiam Molinæ, ab ipso ex professo traditam, quòd homo in statu naturæ corruptæ possit, ex solis viribus naturalibus, absque ullo gratiæ divinæ speciali adiutorio, dolere de peccatis, cum proposito absoluto amplius non peccandi lethaliter, non solum ex timore gehennæ, sed etiam ex consideratione bonitatis divinæ, & amore ipsius Dei super omnia. Quam sententiam adversari doctrinæ S. Augustini, & Ecclesiæ Catholice definitionibus, potissimum in Concilio Arausicano, & in Tridentino editis, ex multis conclusum est. Die etiam 10. Junii 1603. eandem Molinæ propositionem censuram adversari Decreto sacri Concilii Tridentini.

CAPUT XIII.

Ex Scriptura, Conciliis & Patribus demonstratur, solidam esse Conveniunt Generalis Cleri Gallicani, anno 1700. in Palatio Regio San-Germano congregati, iudicium de illa Molinæ propositione: Facienti quod in se est, viribus naturæ, Deus non denegat gratiam, deque pacto inter Christum & Patrem desuper initio.

234 **Q**uotiescumque (inquit Molinæ q. 14. a. 13. disp. 10.) liberum arbitrium ex suis viribus naturalibus conatur, præstare est ad conandum totum quod ex se se potest, tam circa ea quæ fides habet addiscenda & amplectenda, quam circa dolorem de peccatis, attritionem, contritionem, in eaque inclusam spem & dilectionem, ac justificationem, à Deo confertur gratia præveniens auxiliæ, quibus id faciat ut oportet ad salutem. Non quasi eo conatu dignus efficiatur talibus auxiliis, ullæ ratione ea promereatur: sed quoniam id obtinuit nobis Christus, atque inter leges, quas tam ipse, quam Patet æternus statuerunt, una eaque rationi maxime consentanea fuit, ut quoties ex nostris viribus conaremur facere quod in nobis est, præsto nobis essent auxilia gratiæ, quibus ea ut oportet ad salutem efficeremus. *Haec duæ propositiones (ait Clerus Gallicanus, nam ista duas complectitur) quæ parte causam discernendi inter justos & injustos in opera merè naturalia referunt, Semipelagianismum instaurant, mutatis tantum vocibus. Pactum autem quod inter Deum & Christum asseritur, commentum est temerarium, erroneum, nec solum tacente, sed etiam adversante Scripturâ, & SS. Patrum traditione, prolatum.*

Nec absque fundamento sic censuit Clerus Gallicanus: quemadmodum enim capitalis error Semipelagianorum in eo positus fuit, quòd dicerent gratiam prævenientem nativis liberi arbitrii conatibus præveniri, ut videre est in Cassiano apud Prosperum l. contra Collat. c. 6. 13. & 39. & in Fausto l. 1. de grat. & hum. ment. arb. c. 12. & 17. sic in allata propositione Molinæ positum est totum fundamentum Molinismi; ad eam quippe cætera quæ in libro Concordiæ continentur, sicut ad caput referuntur, prout ostendit Lemos to. 4. l. 4. tr. 6. c. 5. ubi & illud sapienter monet, sanctos Patres, qui Pelagianismum Semipelagianismumque expugnaverunt, ad nostram eruditionem scriptum reliquisse, in hac materia & causa, ad sola verba attendendum non esse, sed ad doctrinam ipsam, quibuscumque verbis proponatur, & ad finem quòd tendit (sive illis, sive illis verbis occultetur) ad principia, ad conclusiones, & ad illa quæ evidenter vel in illa continentur, vel ex ea deducuntur, quantumvis ea verbis ore tenus negentur. Familiare quippe est hujus materiæ tractatoribus, à tritis Sanctorum semitis declinantibus, aliud verbis, aliud reipsa constituere. Unde quia Christianæ aures non ferunt dicentes, gratiam Dei secundum merita nostra dari, Cassianus & Faustus sic dixerunt gratiam nativis liberi arbitrii conatibus præveniri, ut tamen conatibus illis verbo tenus denegarint rationem meriti. Videri potest Cassianus l. 12. de Instit. Cænob. c. 14. ubi rationem meriti negat in fide, & oratione gratiam præcedente, tamque ibi, quam alibi frequenter repetit, per conatus nostros non præjudicari rationi gratiæ. Et Collat. 13. solum dicit esse *colorem* gratiæ conferendæ, & talem quidem, ut eo non obstante gratiam Dei semper gratuitam perseverare protestetur. Enimverò (ut bene Augustinus) dummodò hæretici errorem suum tueri possint quoquo modo, parùm curant quo modo; dummodò proinde Massilienses quocumque demùm modo tueri possint errorem suum, à Concilio Arausicano II. damnatum, quo salutis exordium, ac ipsa justificationis prima radix nativis liberi arbitrii viribus adscribitur, gratiaque nativis liberi arbitrii viribus prævenitur, non contendunt de modo, an scilicet nativus liberi arbitrii conatus præcedat per modum meriti, an per modum dispositionis, an per modum conditionis sine qua non, an per modum occasionis, an per modum removentis prohibens, an alio quocumque modo. Ipsis namque satis est, quòd aliquod bonæ voluntatis initium, qualicumque modo, Dei gratiam, Deique propositum præveniat. Unde apud Hilarium (in epist. ad Augustinum) non recusant admittere efficax Dei propositum, dummodò illud præveniat prævisum saltem qualecumque initium voluntatis.

Quòd ergo Semipelagianismus per illam duplicem Molinæ propositionem instauraretur, ut censet Conveniunt Generalis Cleri Gallicani, &